

Małgorzata BARAN¹

WSPÓŁPRACA JAKO CZYNNIK ROZWOJU PRZEDSIĘBIORSTW NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

W dobie globalizacji częste zmiany rynkowe wymuszają wśród uczestników rynku walkę o przetrwanie; przedsiębiorstwa coraz częściej zawierają partnerstwa i związki kooperacyjne. Celem artykułu jest zbadanie potrzeby współdziałania pomiędzy przedsiębiorstwami oraz określenie form i charakteru podejmowanej współpracy na przykładzie firm branży poligraficznej w województwie kujawsko-pomorskim. Analizie poddany został również poziom współpracy firm z otoczeniem (instytucjami sfery badawczo-rozwojowej, władzami regionalnymi, instytucjami otoczenia biznesu).

1. WPROWADZENIE

Współcześnie globalizacja i rosnąca konkurencja stawiają nowe wyzwania przed przedsiębiorstwami. Przetrwanie i rozwój wielu firm zależy w dużej mierze od ich zdolności do ukształtowania właściwych relacji z interesariuszami. Przedsiębiorstwa znacznie chętniej korzystają z różnych form współpracy, upatrując we współdziałaniu szans na szybszy rozwój oraz wzrost konkurencyjności firmy. Taki sukces przedsiębiorstwa jest uzależniony zarówno od jego wewnętrznej konkurencyjności, jak i od otoczenia, w którym funkcjonuje. Otoczenie to stanowią przede wszystkim firmy danej branży, podmioty sektora badawczo-rozwojowego, instytucje wspierania biznesu oraz instytucje administracji samorządowej. Wszystkie te podmioty współpracując ze sobą mogą osiągnąć wymierne korzyści².

2. CHARAKTERYSTYKA WSPÓŁPRACY PRZEDSIĘBIORSTW BRANŻY POLIGRAFICZNEJ W KUJAWSKO-POMORSKIM

Celem określenia potrzeby współdziałania pomiędzy przedsiębiorstwami w dobie globalizacji i częstych zmian rynkowych badaniu poddany został poziom współpracy firm reprezentujących branżę poligraficzną w województwie kujawsko-pomorskim³.

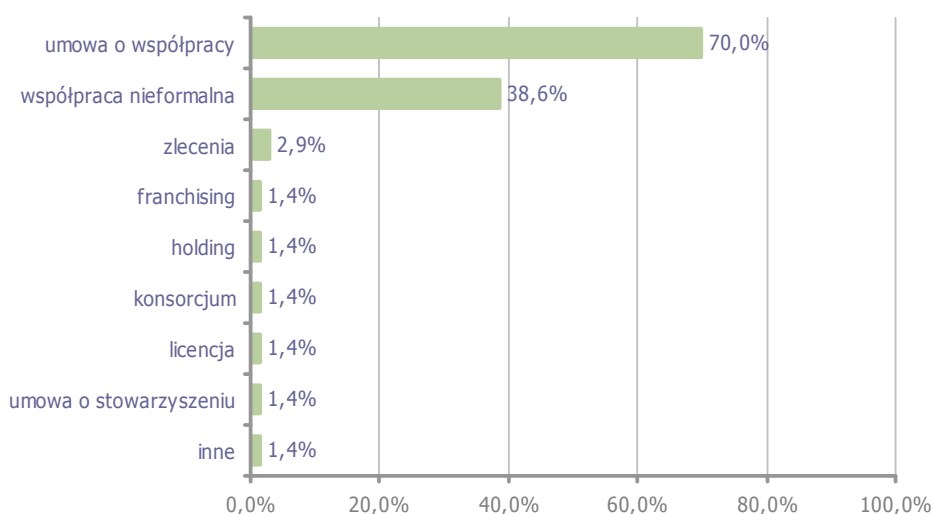
¹ Dr Małgorzata Baran, Katedra Podstawowych Problemów Zarządzania, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

² Zob. m.in. J. Child, D. Faulkner, *Strategies of Co-operation: Managing Alliances, Networks and Joint Ventures*, Oxford University Press, Oxford 1998, s. 114–120; A. Sulejewicz, *Partnerstwo strategiczne: modelowanie współpracy przedsiębiorstw*, Wydawnictwo SGH, Warszawa 1997, s. 74; M.E. Porter, *Location, Competition, and Economic Development: Local Clusters in a Global Economy*, „Economic Development Quarterly” 14/1 (2000), s. 246–247.

³ Autorka wraz z zespołem badawczym przeprowadziła badanie ankietowe wśród przedsiębiorstw branży poligraficznej w ramach projektu „Klastry branżowe w województwie kujawsko-pomorskim – przeprowadzenie badań branży poligraficznej i elektronicznej”, zrealizowane na zlecenie władz województwa kujawsko-pomorskiego. Badaniem zostało objętych 309 firm z branży poligraficznej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, a adresatami badania byli głównie prezesi bądź osoby zarządzające przedsiębiorstwem. Uzyskano zwrot na poziomie 24,3% całości próby. Celem tego badania było zbadanie zdolności i chęci firm działają-

Zdecydowana większość badanych firm (93,3%) deklaruje, że współpracuje z innymi firmami z branży. Współpraca ta w większości przypadków (70%) ma charakter sformalizowany i opiera się o umowy o współpracy (np. umowy handlowe). Jednak znaczący jest również udział współpracy nieformalnej – dotyczy ona ponad jednej trzeciej (38,6%) współpracujących przedsiębiorstw.

Wykres 1. Formy współpracy pomiędzy firmami branży poligraficznej

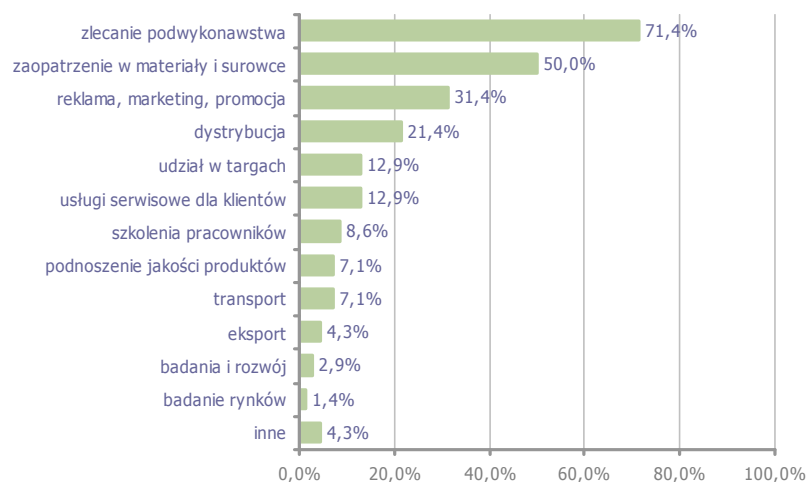
Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań.

Współpraca większości (ponad 70%) firm polega na zlecaniu podwykonawstwa. Połowa badanych firm dokonuje wspólnych zakupów materiałów i surowców. Co trzecia firma współpracuje z innymi w zakresie reklamy, marketingu i promocji. Pozostałe obszary, w których przedsiębiorstwa podejmują wspólne działania to udział w targach, dystrybucja, usługi serwisowe dla klientów i szkolenie pracowników. Nieliczne firmy podejmują wspólne badania oraz projekty badawcze. Podstawowe obszary współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami prezentuje poniższy wykres.

---

cych w danym sektorze do współpracy, identyfikacja istniejących w branży form współpracy oraz identyfikacja dziedzin tej współpracy.

Wykres 2. Obszary współpracy pomiędzy firmami branży poligraficznej

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań.

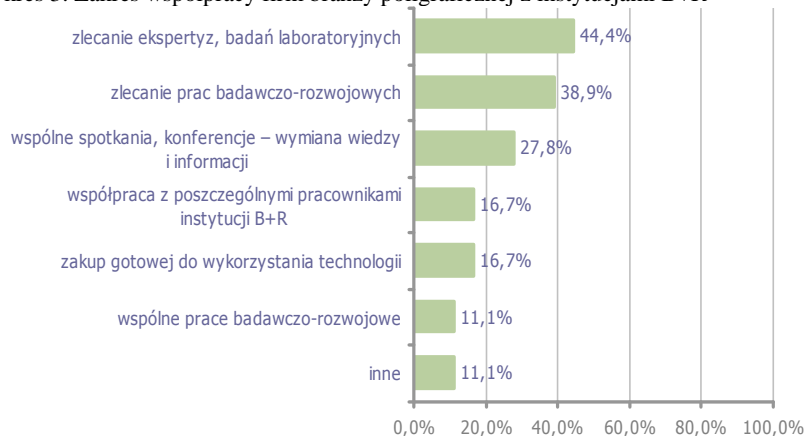
3. POWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW BRANŻY POLIGRAFICZNEJ Z OTOCZENIEM

Analizując charakter i poziom współpracy firm branży poligraficznej z otoczeniem, zbadano powiązania przedsiębiorstw z branży z podmiotami sektora badawczo-rozwojowego, instytucjami wspierania biznesu oraz instytucjami administracji samorządowej.

Średnio jedna na cztery firmy (24%) współpracuje z instytucjami badawczo-rozwojowymi. Głównym partnerem firm współpracujących w sferze naukowej są uczelnie wyższe – wymieniło je średnio dwie trzecie przedsiębiorstw (66,7%).

Współpraca firm poligraficznych z instytucjami naukowymi w znacznej mierze polega na zlecaniu pojedynczych zadań, które dotyczą wykonywania ekspertyz, badań laboratoryjnych (44,4% wskazań) lub prac badawczo-rozwojowych (38,9% wskazań). Ponadto firmy organizują wspólne z instytucjami badawczo-rozwojowymi spotkania lub konferencje służące transferowi wiedzy i wymianie informacji (27,8% wskazań). Tylko nieliczne z firm współpracujących z instytucjami B+R prowadzą z nimi wspólne prace badawczo-rozwojowe.

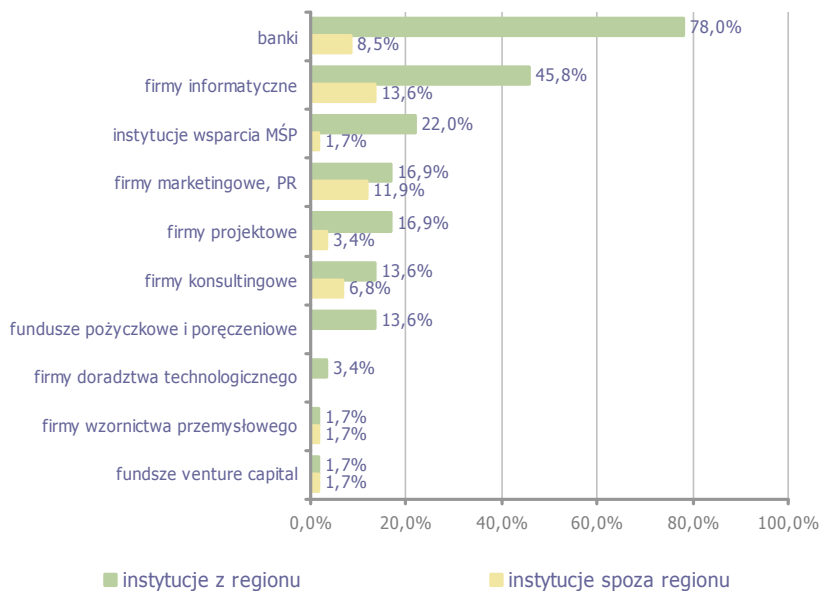
Wykres 3. Zakres współpracy firm branży poligraficznej z instytucjami B+R

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań.

Inaczej przedstawia się współpraca badanych firm z instytucjami otoczenia biznesu. Ponad trzy czwarte przedsiębiorstw poligraficznych (78,7%) współpracuje ze wspomnianymi instytucjami. Jednak większość firm (53,3%) ogranicza tę współpracę do instytucji zlokalizowanych w samym regionie. Z kolei jedna czwarta firm (24%) współpracuje z instytucjami zlokalizowanymi zarówno w regionie, jak i poza nim.

Wykres 4. Rodzaje instytucji otoczenia biznesu, z którymi współpracują firmy branży poligraficznej

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań.

Ponad dwie trzecie firm (68%) utrzymuje relacje z władzami regionalnymi i instytucjami samorządowymi. Najczęściej współpraca ta dotyczy dostarczania przez firmy produktów i usług lub załatwiania spraw urzędowych (po 58,8% wskazań). Zdecydowanie rzadziej celem współpracy jest wymiana informacji (35,3% wskazań) lub podejmowanie wspólnych działań służących rozwojowi regionu (27,5% wskazań). Znikoma część firm współpracuje z władzami w zakresie swojej działalności eksportowej (5,9% wskazań).

4. KORZYŚCI ZE WSPÓŁPRACY PRZEDSIĘBIORSTW

Większość przedsiębiorstw dostrzega korzyści wynikające z podejmowanej przez nie kooperacji. Respondenci jako główną zaletę najczęściej wskazywali nawiązanie szerszych kontaktów biznesowych z innymi firmami (76% wskazań).

Kolejną korzyścią, równie często wskazywaną przez badane firmy, był lepszy dostęp do informacji o rynku (64%). Rozległa wiedza rynkowa, techniczna oraz inne specjalistyczne informacje są gromadzone w przedsiębiorstwach i mogą być stamtąd pozyskane łatwiej bądź za niższą cenę. Odnosi się to także do przepływu informacji pomiędzy różnymi jednostkami. Sąsiedztwo terytorialne, związki zaopatrzeniowe i technologiczne oraz obecność wielokrotnych osobistych relacji i pogłębiających zaufanie więzów społecznych ułatwia przepływ informacji pomiędzy partnerami. Uzyskiwanie wiedzy o obecnych potrzebach nabywców jest ważnym przykładem informacyjnych korzyści płynących z kooperacji i wpływających na poprawę pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw.

W przeprowadzonym badaniu lepszy dostęp do informacji o nowych technologiach i innowacjach był trzecią z najczęściej wskazywanych korzyści (57% wskazań).

5. PODSUMOWANIE

Prawie wszystkie badane firmy (93,3%) deklarowały współpracę z innymi przedsiębiorstwami z branży, a zdecydowana większość korzysta z usług instytucji otoczenia biznesu (78,7%) oraz współpracuje z władzami lokalnymi i regionalnymi (68%). Mniej powszechna jest współpraca z instytucjami sfery badawczo-rozwojowej – deklaruje ją jedynie co czwarta firma (24%).

Z przeprowadzonej analizy wynika również, że badane przedsiębiorstwa dostrzegają wiele korzyści z kooperacji, a ponad trzy czwarte z nich planuje podjąć nową współpracę lub rozszerzyć istniejącą. Potwierdza to potrzebę współdziałania przedsiębiorstw w obliczu ciągłych zmian rynkowych i rosnącej konkurencji.

LITERATURA

- [1] Child, J.; Faulkner, D., *Strategies of Co-operation. Managing Alliances, Networks and Joint Ventures*, Oxford University Press, Oxford 1998.
- [2] Porter, M.E., *Location, Competition, and Economic Development: Local Clusters in a Global Economy*, „Economic Development Quarterly” 14/1 (2000).
- [3] Sulejewicz, A., *Partnerstwo strategiczne: modelowanie współpracy przedsiębiorstw*, Wydawnictwo SGH, Warszawa 1997.

COOPERATION AS A FACTOR OF COMPANIES' DEVELOPMENT IN THE KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP

The paper gives an insight into the existence of relationships between contemporary companies. The main purpose of this study is to analyze cooperation of printing companies in the Kuyavian-Pomeranian region and to identify the interactions between the sector entrepreneurs and entities from the R&D sector, business assistance institutions and representatives of local authorities.